

Yttrande

Datum 2010-08-13

Diarienumr YH 2010/527

Skolverket

106 20 Stockholm

Yttrande över Skolverkets förslag till nya ämnesplaner samt ämnen och kurser i inriktningar och programfördjupningar

Dnr 2009:520

Inledning

Myndigheten för yrkeshögskolan har tagit del av förslag till nya ämnesplaner för den nya gymnasieskolan som har sin utgångspunkt i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199) och ger nedan sina synpunkter. Inom Europa och i den nya gymnasiereformen i vårt land läggs en allt större fokus på Learning Outcome, dvs. vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser den studerade har efter avslutade studier på gymnasieskolan, vilket är en utgångspunkt i myndighetens granskning av ämnesplanerna. En annan utgångspunkt är om nivån på ämnesinnehållet är relevant i förhållande till gymnasieskolan och till studier på eftergymnasial nivå. Myndigheten för yrkeshögskolan har koncentrerat sig på att granska exempel på yrkesutgångar och programfördjupningspaket för yrkesprogrammen eftersom de har en direkt koppling till utbildningar inom yrkeshögskolan. Dock har inte myndigheten haft möjlighet att granska alla ämnen och kurser inom dessa utan gjort ett urval för att exemplifiera myndighetens synpunkter.

Myndigheten är positiv till en träff med berörda på Skolverket för att förtydliga sina synpunkter och förslag.

Myndigheten har i ett tidigare skede lämnat synpunkter på de första ämnesplanerna. De huvudsakliga generella synpunkter som myndigheten då hade var att nivån i ämnesplanerna inte uttrycktes på ett tillräckligt tydligt sätt, vilket öppnar för olika tolkningar, samt att kunskapsinnehållet generellt var väldigt omfattande vilket gör att det är tveksamt om innehållet kan tillgodogöras på den begränsade tid som kurserna avses genomföras.

Sammanfattning

Myndigheten är i huvudsak positiv till de förslag som redovisas avseende programstruktur, ämnesplaner och kurser. Myndigheten anser dock att det behövs ytterligare förtydliganden och överväganden och vill särskilt framhålla följande.

- Myndigheten vill uppmärksamma att de yrkesutgångar som föreslås inom de gymnasiala yrkesprogrammen i flera fall överensstämmer med yrken som utbildningar inom

yrkeshögskolan förväntas leda till. Myndigheten anser att Skolverket i högre grad bör beakta relationen mellan de gymnasiala och de eftergymnasiala yrkesutbildningarna genom att tydligare ange nivåerna i ämnesplanernas kurser och konkretisera vad den gymnasiala utbildningen förväntas leda till. Om den gymnasiala yrkesutbildningen syftar till att examinerade direkt kan bli anställningsbara och självständigt förväntas utföra arbetsuppgifter, eller om de avser att gå vidare till studier på yrkeshögskola får detta konsekvenser för de framtida yrkeshögskoleutbildningars omfattning och innehåll. Det är därför angeläget att innehållet och nivåerna i de gymnasiala kurserna tydligare framgår för att dessa ska kunna utgöra en grund för bedömning av och särskiljas från Yh-utbildningar.

- Yrkena benämns inte på ett likartat sätt. I de flesta fall anges yrken som en profession, exempelvis järnvägstekniker, medan när det gäller yrken inom Hotell- och turismprogrammet uttrycks yrkena i aktiviteter, exempelvis reception 1 och turistinformation. Myndigheten anser att den förstnämnda yrkesbenämningen är att föredra.
- Myndigheten vill också uppmärksamma problematiken kring tillgången på yrkeslärare med relevant kompetens. De förslag på ämnesplaner med tillhörande kurser som redovisas innebär att även kompetensen på yrkeslärare behöver anpassas utifrån de nya kurserna. Lärarkompetensen är avgörande för att eleverna ska utveckla de kunskaper och den kompetens som arbetslivet efterfrågar.
- Myndighetens bedömning är att ämnesplanerna skulle bli mer tydliga om det fanns en rubrik med ämnets mål.
- Ämnesplanernas kunskapskrav är en klar förbättring jämfört med dagens betygskriterier men har fortfarande otydliga begrepp som kan leda till ett allt för stort tolkningsutrymme och därmed en rättsosäkerhet för eleverna.

Synpunkter på fördjupningar och yrkesutgångar

Myndigheten vill uppmärksamma att de yrkesutgångar som föreslås inom de gymnasiala yrkesprogrammen i flera fall överensstämmer med yrken som utbildningar inom yrkeshögskolan förväntas leda till. Nedan ges exempel på gymnasieprogram med yrkesutgångar som överensstämmer med yrken som yrkeshögskoleutbildningar leder till.

Program	Ex. på yrkesutgångar
Industri tekniska programmet IN	Automationstekniker Maskinsnickare Produktionstekniker Internationell svetsare CNC-operatör mm.
El- och energiprogrammet EE	Drift- och underhållstekniker Fastighetstekniker Automationstekniker Nätverkstekniker Histetniker Larm- och säkerhetstekniker mm.
VVS- och fastighetsprogrammet VF	Fastighetsskötare Fastighetstekniker Kyltekniker VVS-tekniker mm.

Myndighetens uppdrag är att bedöma utbildningar som utbildningsanordnare ansöker om att få ingå i yrkeshögskolan. Det grundläggande kriteriet är att utbildningarna ska vara på en eftergymnasial nivå. Gymnasieskolans kurser är det underlag som myndigheten använder sig av för att bedöma om den sökta utbildningens innehåll och nivå är eftergymnasial. Det är därför angeläget att innehållet och nivåerna i de gymnasiala kurserna tydligare framgår för att dessa ska kunna utgöra en grund för bedömning av och särskiljas från Yh-utbildningar.

I dagsläget finns både kortare och längre yrkesutbildningar inom yrkeshögskolan. De kortare utbildningarna ska svara mot ett behov av fördjupade kunskaper inom olika områden, så kallade spetsutbildningar, medan de längre utbildningarna omfattar såväl fördjupningar som bredare och mer grundläggande kunskaper inom specifika områden som inte tillgodoses av övriga utbildningsformer. Om den gymnasiala yrkesutbildningen syftar till att examinerade direkt kan bli anställningsbara och självständigt förväntas utföra arbetsuppgifter, eller om de avser att gå vidare till studier på yrkeshögskola får detta konsekvenser för de framtida yrkeshögskoleutbildningars omfattning och innehåll.

Även vid validering av reell kompetens, som myndigheten bedömer kommer att öka i omfattning, kan valideringsutförare förväntas använda ämnesplaner, kurser och kunskapskrav för både gymnasieskola och yrkeshögskola som grund för sina bedömningar. Detta ställer också krav på tydlighet avseende formulering av Learning Outcomes och var respektive examen placerar sig nivåmässigt enligt ett framtida nationellt kvalifikationsramverk (NQF).

Det kan även vara problematiskt för elever och arbetsgivare när samma yrkesbenämningar återfinns inom olika utbildningsformer och nivåer. Det är av yttersta vikt att det är tydligt för gymnasieelever vilka typer av arbeten som de kan förväntas utföra efter examen. Lika viktigt är det att arbetsgivare har kännedom om skillnader i kompetensnivåer som gymnasieskolan respektive yrkeshögskolan utbildar för.

Myndigheten har också noterat att yrkena inte benämns på ett gemensamt sätt i förslaget till yrkesutgångar. I de flesta fall anges yrken som en profession, exempelvis järnvägstekniker, medan

när det gäller yrken inom hotell- och turismprogrammet uttrycks yrkena i aktiviteter, exempelvis reception 1 och turistinformation. Myndigheten anser att den förstnämnda yrkesbenämningen är att föredra.

Myndigheten vill också uppmärksamma problematiken kring tillgången på yrkeslärare med relevant kompetens. De förslag på ämnesplaner med tillhörande kurser som redovisas innebär att även kompetensen på yrkeslärare behöver anpassas utifrån de nya kurserna. Lärarkompetensen är avgörande för att eleverna ska utveckla de kunskaper och den kompetens som arbetslivet efterfrågar.

Synpunkter på ämnesplaner och kurser

Genom den nya strukturen i ämnesplanerna blir syftet och målet med ämnena tydligare, även om det inte finns en egen rubrik för ämnets mål. Myndighetens bedömning är att ämnesplanerna skulle bli ännu tydligare om det fanns en rubrik med ämnets mål. I syftet för alla ämnesplanerna används genomgående vad undervisningen ska utveckla för kunskaper, färdigheter och förmågor hos eleven. Den strukturen på ämnesplanerna ger en tydligare Learning Outcome än vad dagens kursplaner i gymnasieskolan har och bör enligt myndighetens bedömning, skapa en bra förutsättning för eleverna att utveckla sina kompetenser oavsett vilket kunskapsområde det handlar om.

I och med att kurserna i ämnet har ett centralt innehåll, bör detta leda till att undervisningen runt om i landets gymnasieskolor blir mer likvärdig och för eleverna därmed mer rättvis. Jämfört med dagens betygskriterier anser Myndigheten för yrkeshögskolan att ämnesplanernas kunskapskrav är en klar förbättring och kan leda till en mer rättsäker bedömning av kvalitén på elevernas kunskaper och färdigheter. Kunskapskraven har en tydlig progression men har fortfarande otydliga begrepp som kan leda till ett allt för stort tolkningsutrymme och därmed en rättsosäkerhet för eleverna. Exempel på sådana begrepp är: *med viss säkerhet, nyanserat, tillfredställande och gott resultat.*

Pia Enochsson
Generaldirektör